

§u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn. Dovolatelka obrací se svou žalobou proti právoplatnému opatření zatímnému, ve kterém je stranou (odpůrkyní), neboť toto bylo povoleno proti ní a jejímu manžel. V takovém případě dává zákon odpůrkyni právo, podati za předpokladů tam uvedených rekurs, pokud se týče odpor, ale ona nepodala ani toho ani onoho. Jelikož zákon proti povolení prozatímného opatření připouští jen odpor odpůrce ohrožené strany, případně rekurs (§ 397 ex. ř.), jest žaloba odpůrce ohrožené strany vyloučena; pro obor prozatímného opatření byla právě nahrazena institucí odporu a měla býti správně odmítnuta.

Čís. 6953.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n.).

Zákon o osmihodinné pracovní době vztahuje se i na školní topiče.

Zaměstnanec nemůže se platně vzdáti nároku na odměnu za práci přes čas.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1927, R I 163/27.)

Školní topič domáhal se na městské obci Ž. v Čechách zaplacení odměny za práce přes čas. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **O d v o l a c í s o u d** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. **D ů v o d y:** První soud zamítl žalobu především proto, že se zákon ze dne 19. prosince 1919, čís. 91 sb. z. a n. na školní topiče nevztahuje, poněvadž při veřejné obecné škole není živnostenské ani hospodářské činnosti, již prý zákon předpokládá. Názor ten je právně mylný. Podle §u 1 čís. 2 platí předpisy zákona také pro ústavy provozované státem, nebo jinými veřejnými svazy, ať jsou rázu výdělečného, všeužitečného nebo dobročinného. V prováděcím nařízení čís. 11/1919 uvedeny jsou v článku V. mezi ústavy takovými také nemocnice, porodnice, ústavy pro choromyslné. Není proto důvodu, by k ústavům v § 1 čís. 2 zmíněným nebyly čítány i obecné školy a aby předpisů zákona o pracovní době nebylo použito i na školní topiče. Rovněž nemůže obstáti druhý důvod zamítnutí, totiž, že podle služební pragmatiky městské obce Ž. mají nárok na zaplacení prací přes čas jen úředníci (§ 47), nikoli však podúředníci a sluhové (§ 159) a že také služební instrukce, jež byla žalobci později doručena nepřiznává výslovně školním topičům plat za práci přes čas. Když již zákonem čís. 91/1918 byla zaměstnancům tam uvedeným a zákonem ze 17. prosince 1919, čís. 16 z r. 1920 (§ 11 odst. VIII.) zřízencům obecním trvale ustanoveným zaručena zvláštní odměna za práce přes čas (za práce mimo pracovní hodiny), nemohl by nárok takový odňat býti zaměstnanci služební pragmatikou teprve v roce 1921 městským zastupitelstvem, tedy jednostranně vydanou, leč, že by bylo prokázáno, že zaměstnanec pro dobu minulou neb i budoucí přistoupil

na ustanovení to se zákonem se nesrovnávají. Důkaz takový ohledně žalobce — alespoň doposud — nebyl podán. Rovněž není třeba, aby služební instrukce přiznávala výslovně zaměstnanci náhradu za práci přes čas, když a pokud mu takový nárok přísluší již po zákonu. Ostatně praví se v odst. B. instrukce, že školní topič obdrží práva, platy a výhody určené na základě zákonných ustanovení. Výsledky dosavadního jednání a průvodního řízení není dostatečně odůvodněn ani závěr prvního soudu, že se žalobce nároku na zaplacení práce přes čas, i kdyby mu nárok takový byl příslušel, vzdal, což uvádí se jako další důvod zamítnutí žaloby. Že se žalobce vzdal nároku toho výslovně, nebylo ani tvrzeno. První soud dospěl k závěru, že se vzdání to stalo mlčky, konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák.) a usuzuje na to z vlastního přednesu žalobcova. Uvádí ve směru tom, že žalobce sám připouští, že požádal po prvé o zaplacení prací přes čas starostu teprve v roce 1921 nebo 1922, že mu starosta řekl, že předloží žádost městské obci k rozhodnutí při jednání o rozpočtu; konal-li žalobce přes to a ač nedostalo se mu vyřízení žádosti (přes to, že vyřízení v únoru a květnu 1924 dal poháněti) ještě v zimě 1924, práce přes čas, že musila míti žalovaná za to, že se žalobce nároku toho vzdal. Naproti tomu je uvést: K zániku práva proto, že nebylo ho užito, dochází, když nebylo uplatněno v době promlčení. Neužije-li oprávněný práva po delší dobu, může v tom ovšem podle okolností spatřováno býti vzdání se práva. Jelikož však vzdání se práva se nepředpokládá, je třeba, aby tu byly takové úkony (opomenutí) za takových okolností, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedopouštějí rozumného důvodu pochybovati, že je tu vůle vzdáti se práva (§ 863 obč. zák.). Z výsledků posavadního jednání a řízení průvodního nelze usuzovati, že je tu tento předpoklad.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Ve příčině otázky, lze-li předpisů zákona ze dne 19. prosince 1918 č. 91 sb. z. a n. použití ve prospěch žalobcův, souhlasí soud dovolací s odvolacím soudem, který tuto otázku zodpověděl kladně. Soud odvolací poukázal případně k předpisu §u 1 odst. 2 tohoto zákona a na prováděcí nařízení ze dne 11. ledna 1919, č. 11 sb. z. a n., v němž se jako ústavy v onom předpisu naznačené uvádějí nemocnice, porodnice, ústavy pro choromyslné, trestnice, donucovací pracovny a polepšovny. Zpráva výboru sociálně politického o vládním návrhu na zavedení osmihodinné doby pracovní (tisk 234/18) pojednávajíc o pracích pomocných ve smyslu §u 7 zákona čís. 91/18, uvádí tam výslovně také práce strojníkův a topičův. Není tedy pochybnosti, že i pro topiče v ústavech shora naznačených zaměstnané platí tento zákon, a, když tomu tak, nelze seznati, proč by topiči školní měli býti z dobrodiní zákona vyňati. Toto stanovisko je v souzeném případě tím důvodnější, poněvadž zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 z roku 1920 ve shodě se zákonem čís. 91/18 stanoví, že zřízenec (obecní), vyžaduje-li toho služba, může býti

povolán do služby také v den klidu nebo mimo pracovní hodiny, začej mu přísluší zvláštní odměna, jejíž výši stanoví obecní rada tak, by činila nejméně tolik, kolik připadá z požitků zřízení na normální pracovní hodiny (§ 11 odst. VIII. zák. čís. 16/20). Služební pragmatika obsahuje sice ve příčině podúředníků a sluhů v odstavci třetím Šu 159 ustanovení, že při jednotlivých kategoriích, jež nekonají služby kancelářské, vyplývá doba služební z té které služby a že se má upravit příslušnou instrukcí služební, leč, je-li rozřešena otázka, že ustanovení zákona čís. 91/18 platí i pro školní topiče, směla by se úprava doby služební pro topiče státi jen v souladu s tímto zákonem, jehož předpisy jsou, jak níže bude doličeno, rázu velícího. To platí jmenovitě o předpisech §§ 6 a 7 stanovících, že veškeré práce tam uvedené jako práce přes čas musí býti zvláště placeny. Není ovšem zásadně vyloučeno, by za práce přes osmihodinnou dobu pracovní nebyla smluvena zvláštní úhrnná odměna, avšak že se tak stalo v souzeném případě, nebylo stranou žalovanou tvrzeno, Úvahy nižších soudů o tom, zda se žalobce výslovně nebo mlčky vzdal nároku na zvláštní odměnu za práce přes osmihodinnou dobu pracovní, byly dle názoru soudu dovolacího celkem zbytečny, poněvadž se zaměstnanec takového nároku platně ani vzdáti nemůže. Podle zákona čís. 91/18 pracovní doba nesmí trvati zásadně déle než 8 hodin (§ 1), obcházení tohoto předpisu je zakázáno ba i trestno (§§ 2 a 13) a přípustná práce přes čas musí se platiti zvláště (§ 6 č. 3, § 7 č. 4). Veškeré tyto předpisy jsou rázu velícího a vedla k nim úvaha, že by zaměstnavatel jako hospodářsky silnější mohl jinak svého postavení k zaměstnanci zneužití a věc zaříditi tak, by se zaměstnanec neplacené práci přes čas výslovně nebo mlčky podrobil, čehož nebylo by zvláště za doby nadbytku sil pracovních nesnadno docíliti. Zřejmou intencí zákona č. 91/18 jest, aby zaměstnanec jako hospodářsky slabší a od zaměstnavatele závislý byl proti možnému zneužití převahy tohoto chráněn. Proto byly vydány ony předpisy rázu velícího a proto nutno považovati každou úmluvu ať výslovně ať mlčky učiněnou, jež by jim odporovala, za nicotnou (§ 879 obč. zák.), neboť nelze připustiti, by obcházením oněch předpisů byl zaměstnanec zbaven ochrany, kterou mu zákon poskytuje, a aby tak úmysl zákonodárcův byl mařen.

Čís. 6954.

Jednoroční lhůta Šu 256, třetí odstavec, ex. ř. jest lhůtou práva hmotného. Počíná dnem, kdy bylo nabyto zástavního práva a staví se po dobu, po kterou byl dlužníku povolen odklad prodejového řízení (vzhledem k žalobě o zrušení exekuce).

(Rozh. ze dne 5. dubna 1927, R I 172/27.)

Soud první stolice k návrhu vymáhajícího věřitele ze dne 30. dubna 1926 povolil prodej zabavených svršků. Rekursní soud zamítl návrh na prodej. Důvody: Poněvadž se zabavení stalo dne